

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13226,Biuro-Koordynacyjne-NSZZ-Solidarnosc-za-Granica.html>
19.05.2024, 18:03

Biuro Koordynacyjne NSZZ „Solidarność” za Granicą

Biuro Koordynacyjne NSZZ „Solidarność” za Granicą, powołane decyzją Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej „S” z 1 VII 1982 jako placówka reprezentująca „S” poza granicami Polski i spełniająca funkcje biura ds. zagranicznych krajowego kierownictwa Związku. Kierownikiem Biura TKK mianowała Jerzego Milewskiego, członka ZR Gdańsk, od 11 XII 1981 przebywającego na Zachodzie. Równocześnie TKK wystąpiła do Międzynarodowej Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych oraz Światowej Konfederacji Pracy z prośbą o udzielenie pomocy przy uruchomieniu i pracach Biura. Dzięki akredytowaniu Biura przy obu tych międzynarodowych centralach jego mandat został uznany przez cały demokratyczny ruch związkowy, organizacje polityczne i agendy rządowe, w tym międzynarodowe.

Biuro zlokalizowano w Brukseli, jak MKWZZ i ŚKP. Początkowo mieściło się ono w pokoju użyczonym przez belgijską centralę Confédération des Syndicats Chrétiens, od XII 1982 w niezależnej siedzibie w kamienicy przy Avenue de la Joyeuse Entrée 9, także należącej do CSC. Gdy CSC sprzedała kamienicę, w II 1990, Biuro przeniosło się do budynku w Genval k. Brukseli, przy Drève des Aubépines 15, zakupionego na własność dla „S” przez amerykańską centralę związkową AFL-CIO (2/3 kosztów) i CSC.

Biuro działało w oparciu o otrzymywane za pośrednictwem kurierów wytyczne Przewodniczącego Związku i TKK (od X 1987 – KKW), podejmując we własnym zakresie kroki niezbędne do wykonania zadań zleconych mu na zasadzie delegacji ogólnej. Zwierzchnictwo nad Biurem z ramienia TKK sprawowali: VII 1982 – VI 1984 Bogdan Lis, jesień 1985 – koniec 1987 Jacek Merkel, będący zarazem łącznikiem między Biurem a Lechem Wałęsą, w 1988 krótko Andrzej

Celiński i ponownie B. Lis.

Jedynym dokumentem formalnym dotyczącym Biura z okresu nielegalnego działania Związku jest oświadczenie TKK z 15 IV 1986.

Do XII 1982 trwała budowa struktury organizacyjnej Biura, dokonano połączenia Komitetu Poparcia „S” we Francji z Biurem w Brukseli. Uzgodniono współdziałanie z grupami prosolidarnościowymi w Amsterdamie, Londynie, Sztokholmie, Bremie, Rzymie i Zurychu, które chciały pełnić rolę filii Biura. Nawiązano kontakty robocze z wieloma organizacjami prosolidarnościowymi w Europie i na innych kontynentach. Rozbudowano kanały korespondencyjne z TKK oraz kanały przerzutu sprzętu i gotówki, utworzone przez Komitet Poparcia „S” w Paryżu przed powołaniem Biura.

Struktura i skład osobowy Biura ulegały modyfikacjom w miarę zmieniających się warunków, natomiast zasady funkcjonowania, przyjęte 28 II 1983 w regulaminie ramowym, obowiązywały do relegalizacji Związku w IV 1989. W okresie delegalizacji i represji wobec „S” Biuro miało komórki filialne, najdłużej w Kanadzie, Szwecji i we Włoszech. Posiadało także stałych współpracowników w USA, Australii, Anglii i Holandii oraz duży oddział w Paryżu. W miarę łatwiejszych i częstszych kontaktów pomiędzy zachodnimi centralami związkowymi a legalną „S” zanikała potrzeba utrzymywania przez nie komórek pośredniczących. Filie Biura zostały zamknięte w 1989, 31 III 1990 oddział w Paryżu.

Działalność Biura finansowana była wyłącznie przez zachodnie związki zawodowe, w ramach ich pomocy materialnej dla „S”. Udział kosztów własnych Biura w pozyskanych funduszach określały krajowe władze Związku. Dotacje na działalność operacyjną wpływały bezpośrednio na konto Biura, dotacje na uposażenia dla pracowników donatorzy przekazywali do MKWZZ lub ŚKP, które to centrale pełniły rolę formalnych pracodawców. Pracowników oddziału w Paryżu zatrudniał zespół francuskich central związkowych CFDT, CFDC, FO i FEN, filii we Włoszech – CISL, CGIL, UIL, w Kanadzie CLC, w Szwecji LO.

Pierwsze dotacje na budżet operacyjny Biura wpłaciły:
belgijska CSC, norweska LO i japońska centrala SOHYO.

Przygotowując powołanie Biura, TTK wskazała, poza kierownikiem, Sławomira Czarlewskiego jako odpowiedzialnego za łączność z krajem, Mirosława Chojeckiego do organizacji pomocy materialnej i technicznej oraz Krystynę Ruchniewicz jako kontrolera finansów. W XI 1982 TTK scedowała decyzje personalne na kierownika Biura. Członkami Biura, czyli odpowiedzialnymi politycznie i/lub materialnie za powierzone im odcinki pracy Biura, w tym kierownikami placówek filialnych i przedstawicielami Biura, byli w kolejnych latach: * Jerzy Milewski – kierownik Biura (VII 1982 – XII 1990) * S. Czarlewski – korespondencja z krajem (VII 1982 – VI 1984) * M. Chojecki – wysyłka pieniędzy i sprzętu (VII 1982 – V 1987) * Seweryn Blumsztajn – szef oddziału w Paryżu, redakcja „Biuletynu Informacyjnego” (VII 1982 – VII 1984) * Krystyna Ruchniewicz – finanse (VII-XI 1982) * Henryk Jagiełło – finanse (XII 1982 – 1993?) * Joanna Pilarska – kontakty polskojęzyczne, media, MOP (III 1983 – XII 1991), od 1986 – z-ca kierownika, w 1991 – kierownik Biura * Piotr Chruszczyński – współpracownik od 1982, kierownik oddziału w Paryżu (1985-1989) * Elisabeth Wasiutyńska – przedstawicielka Biura w USA (VII 1982 – XII 1991) * Marek Michalski – kierownik Biura Informacyjnego „S” w Sztokholmie (1982-1989) * Wojciech Gilewski – kierownik Biura Informacyjnego „S” w Kanadzie (1984?-1989) * Tadeusz Konopka – kierownik Komitetu Solidarności z „S” przy CGIL, CISL, UIL, Rzym (VII 1982-1989) * Brigitte Gautier – przedstawicielka Biura w Paryżu (1989-1991), od VII 1982 – współpracowniczką * Henryk Sikora – przedstawiciel Biura w Australii (1988-1990) * Marian Kaleta – współpracownik M. Chojeckiego (VII 1982 – XII 1985), transporty sprzętu (I 1986 – XII 1987)

Ponadto Biuro miało współpracowników – etatowych, kontraktowych i wolontariuszy, pochodzących z Polski i/lub urodzonych za granicą.

Korzystało też ze współpracy doradców, którymi byli: Bohdan Cywiński (1982-1989), Krzysztof Pomian (1982-1991), Zdzisław Najder (1983-1989), Stefan Nędzyński (1987-1991),

Jan Kułakowski (1989-1991) i Andrzej Szklarzyk (1988).

Działalność Biura: Głównym zadaniem Biura przed relegalizacją Związku było pozyskiwanie poparcia politycznego dla walki o prawo do legalnego działania „S” za granicą i pomocy materialnej do prowadzenia tej walki w kraju. Do zadań Biura należało także jak najszersze informowanie o działalności struktur Związku i innych grup społeczeństwa niezależnego, mobilizowanie akcji zagranicznych w obronie represjonowanych działaczy i organizowanie pomocy dla nich i ich rodzin oraz pośredniczenie między krajowym kierownictwem Związku w Polsce, a związkami zawodowymi i in. instytucjami za granicą.

Działalność informacyjna o sytuacji w Polsce polegała na wydawaniu publikacji stałych i okazjonalnych wysyłanych w nakł. ok. 2-5 tys. do związków, organizacji społecznych, instytucji, polityków i dziennikarzy. Pracownicy Biura udzielali wywiadów i występowali publicznie na konferencjach prasowych i spotkaniach ze związkowcami, politykami, dziennikarzami, działaczami organizacji społecznych i instytucji rządowych.

Oddział Biura w Paryżu wydawał 1982-1989 po polsku i francusku dwutygodnik „Biuletyn Informacyjny”, zawierający przedruki podziemnej prasy krajowej. W Brukseli wydawano po angielsku (III 1983 – XII 1991), francusku (VIII 1983 – XII 1991) i flamandzku (I 1988 – XII 1990) dwutygodnik „News Solidarność”. Zamieszczano tam informacje o działalności struktur „S”, oświadczenia i komunikaty władz krajowych Związku, informacje o represjach, a także wiadomości o akcjach zachodnich związków zawodowych i in. organizacji i instytucji na rzecz poparcia i pomocy dla „S”.

W formie okazjonalnych broszur wydano ok. 10 tytułów w jęz. angielskim i/lub francuskim, opracowanych na podstawie materiałów nadesłanych przez kierownictwo Związku np. dotyczących członkostwa Polski w Międzynarodowym Funduszu Walutowym, o sytuacji gospodarczej i reformach, o nowych związkach, o inicjatywie rejestrowania Komitetów Założycielskich „S”, broszurę z okazji przyznania Lechowi Wałęsie Pokojowej Nagrody Nobla, kolejne materiały

Komitetu Helsińskiego (w jęz. francuskim) dotyczące represji i bezprawia oraz materiały Komisji Badawczej MOP ws. Polski. Ta ostatnia broszura, przełożona na polski i wzbogacona informacjami o MOP, została w 3 tys. egz. przerzucona do kraju.

Dla słuchaczy w Polsce, 1984-1990, co 2 tygodnie na antenie Radia Wolna Europa Biuro nadawało 10-minutową audycję z informacjami o swojej działalności i o zachodnim ruchu związkowym. =====Współpraca ze związkami zawodowymi===== Związki zawodowe, liczące w latach 80. ponad 100 mln członków, w większości zrzeszone w MKWZZ i ŚKP, popierały „S” od strajku w VIII 1980. Nie uznały prawomocności stanu wojennego i stały się bazą dla pozyskiwania pomocy zagranicznej dla Związku walczącego w podziemiu. Pomoc i poparcie pochodziło nie tylko od nich bezpośrednio, ale za ich sprawą, przykładem i pośrednictwem - od innych organizacji, parlamentów i rządów. MKWZZ i ŚKP oraz czołowi afiliaci tych konfederacji byli dla Biura głównym forum propagowania informacji o sytuacji „S” i głównym partnerem w organizowaniu pomocy politycznej, materialnej i moralnej.

Pierwszym wydarzeniem, do którego przyczyniło się Biuro, było bezprecedensowe, wspólne zebranie zarządów MKWZZ, ŚKP i Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych. Odbyło ono 10 XI 1982 w Brukseli. Przyjęto na nim rezolucję postanawiającą bezterminowo wspierać „S” oraz zawiesić kontakty multilateralne i ograniczyć bilateralne z tymi organizacjami związkowymi, głównie w bloku wschodnim, które nie uznają „S”. Podobne postanowienia były potem przez szereg lat ponawiane w rezolucjach zebrań zarządów i światowych zjazdów MKWZZ i ŚKP oraz zjazdów krajowych organizacji związkowych. Przedstawiciele Biura uczestniczyli w kilkuset takich zjazdach i mityngach na wszystkich kontynentach, przedstawiając sprawę „S” i ponawiając apele o pomoc dla Związku.

Największym osiągnięciem Biura było doprowadzenie do przyjęcia „S” jednocześnie do MKWZZ i ŚKP, 19 XI 1986. Podwójne członkostwo zdarzyło się wcześniej tylko raz, nigdy jednak nie afiliowano organizacji zdelegalizowanej, o

niejasnej strukturze i nieznannej liczbie członków. Opory przeciw afiliacji były silne: w kraju obawiano się utraty samodzielności przez Związek i/lub jego upolitycznienia, za granicą narastały wątpliwości co do szans przetrwania Związku i jego relegalizacji. Pokonanie ich zajęło Biuru prawie 2 lata. Początkowo zabiegano o przyjęcie do EKZZ, jako konfederacji „politycznie neutralnej”, lecz otrzymano nieoficjalną odmowę. Wówczas TKK i Przewodniczący zaakceptowali starania o jednoczesną afiliację do obu międzynarodówek związkowych. Do powodzenia tych starań przyczyniły się rozmowy (1. kwartał 1986) przemyconego z kraju Andrzeja Słowika z czołowymi przywódcami związkowymi w Europie i USA, zaangażowanie Johna Vandervekena i Jana Kułakowskiego – sekretarzy generalnych MKWZZ i ŚKP – oraz bezkompromisowe poparcie brytyjskiej centrali TUC i jej sekretarza generalnego Normana Willisa.

1983-1988 Biuro aranżowało i współorganizowało kilkadziesiąt wyjazdów działaczy związkowych, dziennikarzy i polityków do Polski. Najtrudniejsze były podróże czołowych związkowców. Pierwszym, który na początku 1983 spotkał się w podziemiu z całą TKK, był Jean Bornard, przewodniczący CFTC. Film z tego spotkania został włączony do dowodów Komisji Badawczej MOP ws. Polski. Ostatni wyjazd to spektakularna, wspólna podróż sekretarzy generalnych MKWZZ i ŚKP. Długo przygotowywana, doszła do skutku w VIII 1988 podczas trwania strajku w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Poza spotkaniami w Warszawie, J. Vandervekena i J. Kułakowskiego udało się wprowadzić na teren Stoczni, gdzie odbyli oficjalne rozmowy z przewodniczącym L. Wałęsą, z KS i działaczami innych zakładów. Byli też w Nowej Hucie, gdzie odbywała się [Międzynarodowa Konferencja Praw Człowieka](#) zorganizowana pod egidą „S”.

Biuro stymulowało zawieranie umów o bezpośredniej współpracy zachodnich związków z podziemnymi zarządami regionalnymi „S” i pomagało w realizacji tej współpracy.

Od 1982 organizowało i propagowało akcję „adopcji” polskich związkowców, uwięzionych i represjonowanych (tj. stałych kontaktów listownych i wysyłania pomocy humanitarnej), przez związkowców z Zachodu. Akcja ta w sumie, do 1989,

objęła kilka tysięcy osób. =====Międzynarodowa Organizacja Pracy===== Po 13 XII 1981 głównym forum, na którym MKWZZ, ŚKP i ich afiliaci podejmowali akcje na rzecz „S” i przeciwko represyjnej polityce władz PRL była MOP (agenda ONZ, w której, obok rządów, równoprawnymi partnerami są organizacje pracodawców i pracowników). Przedstawiciele Biura brali udział we wszystkich dorocznych konferencjach generalnych MOP, wchodząc w skład delegacji MKWZZ lub ŚKP, dostarczając delegatom informacje o Związku i przykłady łamania konwencji MOP przez władze PRL.

Najważniejsza akcja na forum MOP na rzecz „S” to zgłoszenie jesienią 1982 przez delegatów związkowych francuskiej FO i norweskiej LO (w uzgodnieniu z MKWZZ) oskarżenia przeciwko władzom PRL, w oparciu o artykuł 26. Konstytucji MOP. W rezultacie ws. Polski powołana została Komisja Badawcza, co zdarzyło się po raz szósty w 70-letniej historii MOP. Na użytek ponad rocznej pracy Komisji Biuro zgromadziło świadectwa pisemne tysiąca kilkuset osób. Na podstawie świadectw i innych otrzymanych z Polski dokumentów Biuro opracowało kilkusetstronicowy raport o bezprawiu i represjach stanu wojennego, który służył za podstawę wystąpień oskarżycielskich na forum Komisji. Biuro wyszukało w krajach zachodnich i pilotowało do Genewy kilkunastu świadków oskarżenia, którzy zostali przesłuchani przez Komisję. Prawomocny werdykt Komisji, przyjęty w 1984, w pełni potwierdzał, że działalność „S” nie uzasadniała wprowadzenia stanu wojennego, że delegalizacja „S” jest bezprawna w świetle konwencji MOP, że masowe represje wobec działaczy Związku stanowią rażące łamanie podstawowych praw człowieka oraz że pomimo delegalizacji i represji „S” nieprzerwanie istnieje i działa jako związek zawodowy. Władze PRL najpierw odmówiły udziału w pracach Komisji, nast. w proteście przeciw werdyktowi zdecydowały się na bezprecedensowe samozawieszenie na 3 lata członkostwa Polski w MOP. =====Komisja Praw Człowieka ONZ i Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie===== MKWZZ i ŚKP miały status obserwatora we wszystkich agendach ONZ i innych rządowych organizacjach międzynarodowych, umożliwiając im wysyłanie delegata na

sesje i konferencje z prawem jednokrotnego zabrania głosu. Wykorzystywały to dla propagowania sprawy „S” na forum Komisji Praw Człowieka ONZ oraz na kolejnych sesjach KBWE, dostarczając przygotowane przez Biuro materiały informacyjne i włączając przedstawiciela Biura w skład swych delegacji.

Komisja Praw Człowieka ONZ w II 1982, na wniosek rządów Francji, Włoch, RFN i Irlandii, zleciła Sekretariatowi ONZ przygotowanie raportu o sytuacji w Polsce. Raport opracowywało Centrum Praw Człowieka ONZ w Genewie, uwzględniając w nim dostarczane przez Biuro dane i materiały (kilkadziesiąt stron dokumentów i zdjęcia). Na następnej sesji Komisji w 1983 przedstawiony został jednak nie raport Centrum, lecz dokument przygotowany przez władze PRL, co spowodowało odłożenie dyskusji o Polsce, a w 1984 temat sytuacji w Polsce został ostatecznie zdjęty z porządku obrad Komisji.

Na forum sesji KBWE sprawę łamania praw człowieka w Polsce udało się utrzymać do amnestii 1986. Przed i podczas kolejnych sesji Konferencji przedstawiciele Biura odbywali spotkania z delegatami rządów zachodnich, zabiegając o poruszenie przez nich sprawy Polski i dostarczając odpowiednie materiały źródłowe. Były to przede wszystkim przetłumaczone przez Biuro na francuski kolejne, kilkusetstronicowe raporty Komitetu Helsińskiego w Polsce. Ważkim materiałem na forum KBWE stał się też raport Komisji Badawczej MOP. =====Rządy i politycy===== Z pomocą lokalnych związków Biuro zabiegało o oficjalne spotkania z przywódcami politycznymi i głowami państw. W 1984 Kierownika Biura przyjął premier Szwecji Olof Palme oraz premier Portugalii Mario Soares. W kolejnych latach miało miejsce kilkanaście spotkań z szefami rządów, ministrami i przywódcami partii politycznych. Biuro prezentowało na nich aktualną sytuację „S”, apelując o poparcie oraz o pomoc w konkretnych sprawach. 21 X 1985 prezydent USA Ronald Reagan przyjął oficjalnie w Białym Domu kierownika Biura i przedstawicielkę Biura w USA. Tekst memorandum wręzonego Prezydentowi jest syntezą ustnej prezentacji, przyjętej z życzliwością i zainteresowaniem. W VII 1988 kierownik Biura odbył serię spotkań z głowami państw i

przywódcami parlamentarnymi w Argentynie, Brazylii i Wenezueli.

Biuro inicjowało występowanie z protestami do władz PRL przez organizacje i instytucje zachodnie przeciwko represjonowaniu i więzieniu działaczy oraz wysyłanie zachodnich prawników i aktywistów praw człowieka jako obserwatorów na procesy polityczne.

W 1984 TKK zleciło Biuru pozyskanie poparcia dla stanowiska „S” ws. przystąpienia Polski do Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF). Związek popierał przyjęcie Polski do IMF, określił jednak minimum reform ekonomicznych i społecznych, które winien wprowadzić rząd PRL aby uzyskać pomoc, i które IMF kontrolowałby pod rygorem wstrzymania pomocy.

Jesienią 1988 z inicjatywy i na zlecenie Biura, kilku ekonomistów zachodnich polskiego pochodzenia opracowało założenia do starań Polski o szybką i znaczącą pomoc gospodarczą po odzyskaniu niepodległości i demokracji (mini-plan Marshalla). W VI 1989 w Brukseli zorganizowano wspólną naradę tych ekonomistów z polskimi ekonomistami, związanymi z „S” oraz przedstawicielami kierownictwa Związku. Powstał wówczas kilkustronicowy apel „S” o pomoc w różnej formie, w wymiarze 10 miliardów dolarów, który podpisał L. Wałęsa i który został wręczony prezydentom Francji i USA oraz Premier Wlk. Brytanii. Po utworzeniu rządu Tadeusza Mazowieckiego Polska pomoc taką otrzymała.

====Polonia i emigracja====

Biuro utrzymywało regularne kontakty z głównymi organizacjami polonijnymi, prezentując sprawę „S” na każdym ważniejszym zebraniu. Pracownicy Biura spotykali się z członkami Rządu RP na Uchodźstwie oraz instytucjami i osobistościami polskiego życia kulturalnego i politycznego na emigracji („Kultura” w Paryżu, nowojorski „Nowy Dziennik”, polskojęzyczne rozgłośnie radiowe). Biuro współdziałało z bardzo licznymi grupami poparcia „S” (powstawały od VIII 1980 z inicjatywy sympatyków Polski i polskich emigrantów na prawach lokalnych organizacji społecznych) w propagowaniu informacji i organizowaniu pomocy dla podziemia, zwłaszcza skierowanej do struktur opozycyjnych w regionach.

Amerykańskie grupy z Conference of Solidarity Supporting Organizations swoim lobbieniem znacząco wsparły starania Biura o bezpośrednią dotację dla Związku z Kongresu USA.

Najbardziej wymiernym rezultatem działalności Biura była pomoc finansowa dla „S”. Bezpośrednio po 13 XII 1981 pomoc ta napływała spontanicznie, głównie od związków zawodowych lub ze zbiórek publicznych przez nie organizowanych. Po 1982 Biuro musiało dokładać wielkich starań dla utrzymania dopływu pomocy dla „S” i nadania jej stabilnego, instytucjonalnego charakteru. Biuro pozyskiwało rocznie ok. 500 tys. dolarów, z czego 200 tys., a od 1985 – 300 tys. od AFL-CIO z dotacji National Endowment for Democracy, ok. 100 tys. od MKWZZ ze składek afiliatów, mniejsze dotacje od różnych krajowych central związkowych w Europie, Kanadzie, Australii i Japonii oraz niewielkie sumy od organizacji polonijnych, grup pro-„S” i osób prywatnych, które wpływały do Biura bezpośrednio lub za pośrednictwem redakcji „Kultury”.

Dopiero wiosną 1987 Biuro wywalczyło (wbrew działaniom podjętym przez część otoczenia Przewodniczącego Związku) 1 mln dolarów bezpośredniej dotacji Kongresu USA, adresowanej imiennie dla „S” w amerykańskiej ustawie budżetowej (wspólna inicjatywa legislacyjna 12 senatorów i 2 posłów z obu partii). W następnych latach, do 1991, Biuro udało się uzyskać ponawianie dotacji. Łącznie sumy rocznej pomocy wzrosły do 1,5 mln dolarów. Całość kwot pozyskiwanych przez Biuro od zagranicznych donatorów pozostawała w wyłącznej dyspozycji władz krajowych Związku. Realizując polecenia TTK i KKW, Biuro przekazywało tę pomoc do kraju, pod wskazane adresy, w formie zakupionego sprzętu i gotówki. Biuro nie miało prawa realizować zamówień nadsyłanych z kraju, przez poszczególne struktury bezpośrednio do Biura, z pominięciem TTK/KKW. =====Łączność z krajem===== Biuro utrzymywało stałą łączność korespondencyjną z TTK, potem KKW i Przewodniczącym Związku za pomocą tajnych kurierów. Również kurierzy przewozili porcje gotówki. Sporadyczne przerwy w łączności związane były z aresztowaniami działaczy w kraju. Od połowy 1984 korespondencja była szyfrowana. W 1988 prowadzono udane

próby łączności telefonicznej przez modemy komputerowe. Biuro opracowywało dla członków władz krajowych Związku ok. 10 obszernych raportów rocznie, zawierających sprawozdanie z bieżących działań Biura, informacje i sugestie o potrzebnych danych, dokumentach, listach itp., a także opis demokratycznych mechanizmów i standardów, do których „S” winna się dostosować, by utrzymać wiarogodność organizacyjną i poparcie dla prowadzonej walki. Korespondencja z kraju była rzadsza i lakoniczna. Biuro pośredniczyło w przekazywaniu listów oficjalnych TKK i L. Wałęsy do zachodnich związkowców, posłań na zjazdy i imprezy związkowe i listów do innych adresatów.

Sporadycznie, bardziej szczegółowych informacji z kraju dostarczali działacze „S” szczebla krajowego lub regionalnego. Ci kurierzy merytoryczni przyjeżdżali z Polski legalnie, tajne były ich kontakty z Biurem. W końcu 1985 Biuro współorganizowało nielegalny przerzut Andrzeja Słowika. Podczas 3 miesięcy jego pobytu Biuro zorganizowało kilkanaście spotkań z czołowymi przywódcami związkowymi oraz politykami w kilku krajach Europy i w USA, w tym prywatną audiencję u Papieża, zachowując przy tym ścisłą konspirację dla zagwarantowania A. Słowikowi i działaczom w Polsce bezpieczeństwa po jego powrocie. Po amnestii 1986 przyjazdy działaczy stały się coraz częstsze, zaś w XII 1988 przyjechał oficjalnie do Paryża L. Wałęsa, faktycznie kończąc tą wizytą okres działalności podziemnej Związku. W 1989 L. Wałęsa odwiedził Rzym, uczestniczył w zebraniu Zarządu MKWZZ w Brukseli oraz odbył wizytę oficjalną w USA. W pracochłonne przygotowania i w przebieg tych wizyt Biuro było poważnie zaangażowane.

Przerzutami sprzętu do kraju do końca 1986 kierował w Biurze M. Chojecki, nast. do końca 1988 – Marian Kaleta. Rocznie wysyłano do 10 ton sprzętu, gros ładunku stanowiły powielacze i offsety A4 oraz książki polskie drukowane na Zachodzie. Poza tym wysyłano radiotelefony, urządzenia do podsłuchu milicji, detale elektroniczne, maszyny do pisania, termofaksy, sprzęt komputerowy oraz duże ilości farby drukarskiej i materiałów poligraficznych.

Kilka razy w ciągu ponad 7 lat przesyłki były wykrywane i

konfiskowane w momencie przekraczania granicy lub przy rozładunku wewnątrz kraju. Największą wpadką było zarekwirowanie na przystani promowej w Świnoujściu, 28 XI 1986, należącej do Biura 20-tonowej scianii z ładunkiem nowoczesnego sprzętu poligraficznego i aresztowanie kierowcy.

Po IV 1989 Biuro zostało włączone do Działu Zagranicznego KKW i podlegało członkowi Prezydium, odpowiedzialnemu za politykę zagraniczną Związku. W konkretnych sprawach współpracowało też z innymi komórkami kierownictwa Związku (skarbnik KKW, Sekretariat Przewodniczącego, Biuro Polityki Ekonomicznej, branże). W końcu 1990 do kraju wrócił Jerzy Milewski, a kierownikiem Biura została Joanna Pilarska. 1990-1991 potencjał Biura był coraz mniej wykorzystywany przez krajowe kierownictwo Związku, nie udało się doprowadzić do dyskusji o planach na przyszłość. J. Pilarska złożyła rezygnację z dniem 1 I 1992. Do 1993 przez konto Biura przepływały jeszcze dotacje przyznane „S” przez Kongres USA, zaś budynek użytkowany był jako zaplecze hotelowo-biurowe dla przyjeżdżających do Brukseli związkowców. W XI 1994 do Gdańska przewieziono archiwum i bibliotekę Biura, w tym dokumentację przejętą wcześniej z Paryża, oraz meble biurowe i wyposażenie techniczne. Formalna decyzja o zamknięciu Biura nie została przez władze NSZZ podjęta. W 1995 budynek został sprzedany, a pieniądze przeznaczone na ośrodek szkoleniowy.

Joanna Pilarska

[Bruksela, Region Zagranica](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)